

100% ytringsfrihet?

Emne	Ytringsfrihetens grenser
Mål	Skape bevisstgjøring rundt ytringsfrihetens grenser og begrensninger
Tid	45 minutter
Materiale	Plakater/tavler + skrivesaker til gruppene

Gjennomføring

Start øvelsen med å snakke om ytringsfrihet – hva er det?

Del deltakerne inn i grupper. Halvparten av gruppene skal argumentere for 100% ytringsfrihet, mens andre halvdel skal argumentere mot 100% ytringsfrihet.

Gi deltagerne ca. 10 minutter med å komme opp med alle argumentene sine.

Når tiden har gått ut, er det tid for å dele argumenter og oppfordre til diskusjon.

Samle alle deltagerne for felles refleksjon:

- Hva er konklusjonen? Bør det være 100% ytringsfrihet, eller bør det være begrensninger?
- Dersom det skal være 100% ytringsfrihet, hva da med pornografi? Æreskrenkelser? Pressen som publiserer alt om personers privatliv? Hatefulle ytringer? Trusler?
- Ytringsfriheten er en menneskerett, men står den i konflikt med andre menneskerettigheter?

Avsluttende refleksjoner

Ytringsfriheten er en av de viktigste grunnpilarene for å kunne ha et demokrati – og et grunnfundament for å ha et liberalt demokrati med menneskerettigheter i bunnen. Men ytringsfriheten står i konflikt med andre menneskerettigheter, slik som retten til å ikke bli diskriminert. Dette gjør at det må finnes noen begrensninger av ytringsfriheten. Man skal og kan begrense ytringsfriheten der det er nødvendig for demokratiet, men hva som er nødvendig er litt vanskelig å definere? I norsk lovverk har vi paragraf 185 om hatefulle ytringer, som begrenser ytringsfriheten for å fremme trygghet for andre.

Faktaboks om ytringsfrihet

Ytringsfrihet er den friheten alle mennesker har til å gi uttrykk for det de mener og ønsker å si noe om. Siden slutten av 1700-tallet er den ansett for å være en menneskerettighet, og den har et sterkt vern i både nasjonale og overnasjonale lovverk. Ytringsfriheten omfatter friheten til å formidle ideer i ytring eller handling og til å velge å ytre seg eller la være. Dette gjelder også friheten til å motta andres ytringer. Det siste kalles ofte *informasjonsfrihet*.

En viss ytringsfrihet er nødvendig for at mennesker skal kunne leve sammen og ligger til grunn for mellommenneskelig kommunikasjon og samhandling.

Vernet av ytringsfriheten er særlig begrunnet i tre hensyn:

- Den er nødvendig for menneskets søken etter sannhet –kun ved fri meningsutveksling kan vi komme nærmere sannheten.
- Den ligger som grunnlag for vår *personlige autonomi og frihet* – vi har frihet til å dele våre tanker og ta imot andres, og i kraft av denne friheten utvikles vi som mennesker.
- Den er en forutsetning for demokrati – uten frie ytringer, ingen fri informasjon, ingen fri meningsdannelse og intet reelt grunnlag for demokrati, verken gjennom individers informerte stemmeavgivelse eller mulighet for deltakelse i samfunnsdebatten.

Ytringsfriheten er ikke absolutt. Det finnes flere lovfestede begrensninger i ytringsfriheten, som forbud mot å fremsette trusler, ærekrenkelser, privatlivskrenkelser, trakassering og grovt pornografiske, diskriminerende og hatefulle utsagn.

I praksis har oppfatninger om hva som er riktig å si vel så stor betydning for den faktiske ytringsfrihet, som rettslige: Antagelig holdes langt flere ytringer tilbake i frykt for latterliggjøring, marginalisering eller utfrysing, enn for straff.

Hentet fra Store Norske Leksikon